

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Posuzování dobré víry při kumulaci subjektů na straně toho, kdo nabývá od neoprávněného

V praxi mohou nastat situace, kdy na straně nabyvatele, který získá věc od neoprávněného převodce, existuje kumulace subjektů. Vzniká pak otázka, jakým způsobem hodnotit dobrou, potažmo zlou víru nabyvatele (nabyvatelů).

Za prvé přichází v úvahu případ, kdy od neoprávněného nabývají dva subjekty A a B usilující o vznik spoluvlastnictví (každý z nich chce $\frac{1}{2}$ spoluvlastnický podíl na převáděné věci). Autoři Melzer a Tégel dovozují (byť ve vztahu k vydržení na základě tzv. spoludržby), že za těchto okolností by se měla dobrá víra každé z těchto osob zkoumat izolovaně, neboť každý má nabýt vlastnické právo (k spoluvlastnickému podílu) samostatně.^[1] Bude-li tak pouze jeden ze subjektů v dobrověrném postavení (osoba A), nenabude nabyvatel *mala fide* (osoba B) žádné právo k věci. Nicméně u nabyvatele *bona fide* A není situace tak jednoduchá. V zásadě lze uvažovat o třech myslitelných řešeních: nabyvatel A nabude výlučné vlastnické právo k převáděné věci, vlastnické právo k spoluvlastnickému podílu či pro zlou víru druhého kupujícího mu žádné z těchto subjektivních práv nevznikne. Soudím, že zaujetí stanoviska o vzniku výhradního vlastnického práva k věci se zdá být liché, neboť vůle dobrověrného nabyvatele směřovala k nabytí vlastnického práva k spoluvlastnickému podílu. Navíc půjde-li o klauzuli vyžadující úplatnost, neposkytne zpravidla takový nabyvatel sám o sobě^[2] úplatu objektivně dostatečnou proto, aby nabytí vlastnického práva mohlo být posouzeno za úplatné (vyjdeme-li z předpokladu, že oba subjekty poskytnou jako úplatu poměrnou část kupní ceny odpovídající budoucí výši spoluvlastnickému podílu).^[3] Rovněž situace, že by dobrověrný nabyvatel A nenabyl vlastnické právo – byť jen ke svému spoluvlastnickému podílu – nevede k příliš spravedlivým důsledkům pro nabyvatele, neboť splnil-li tento všechny podmínky pro uplatnění úpravy nabytí od neoprávněného, měla by mu být poskytnuta ochrana. Stejně tak Tégel^[4] uvádí, že se názor, podle něhož by se při mnohosti subjektů dobrou víru vylučovala *mala fides* byť jen jednoho z více subjektů, jeví jako mylný. Nejrozumnější se tak zdá být závěr stavící nabyvatele do pozice vlastníka spoluvlastnického podílu, přičemž vlastnické právo k zbyvajícím spoluvlastnickému podílu (v rozsahu, v jakém nevzniklo osobě B) je ponecháno původně výhradnímu vlastníku. Ke shodnému závěru dospívá taktéž Rouček^[5]: „*proto nabývá-li více osob věci do spoluvlastnictví, stávají se vlastníky svých podílů jen ty z nich, které jsou bonae fidei, ostatní podíly zůstávají dosavadnímu vlastníku.*“^[6] Pouze v tomto případě se tak dobrověrný nabyvatel A dostane do postavení k věci, do něhož se před učiněním právního jednání v dobré víře zamýšlel dostat.

Jsou-li nabyvateli manželé, je potřeba vycházet z jiných myšlenkových základů. Usilují-li o vznik vlastnického práva k spoluvlastnickému podílu dvě nezávislé osoby, neexistuje mezi nimi prozatím žádné majetkové společenství, naopak u manželů již existuje společné jmění manželů. Tato majetková pluralita se vyznačuje bezpodílovou účastí na výkonu společného vlastnického práva. Manželé tak na rozdíl od spoluvlastníků neusilují o vznik samostatného práva - vlastnického práva k spoluvlastnickému podílu, který by následně určoval rozsah jejich práv a povinností k věci^[7], nýbrž se přičiňují o vznik vlastnického práva k věci, jež se následně stane součástí jejich společného

jmění manželů. Z tohoto důvodu je potřeba posuzovat jejich dobrou víru odlišně.[\[8\]](#)

Jsou-li oba manželé v dobré víře či není-li v dobrověrném postavení žádný z nich, výraznější problémy nevznikají. Pokud je však jen jeden z manželů dobrověrný, je situace složitější, neboť dle § 709 odst. 1 NOZ „*součástí společného jmění je to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství (...)*“ s tam uvedenými výjimkami. Musíme tedy rozlišovat situace, kdy dobrověrný manžel nabude vlastnické právo za okolností stanovených těmito výjimkami a kdy nikoliv. Proto pokud tento smění na základě smlouvy věc náležící do jeho výhradního majetku za věc, kterou převodce není oprávněn převést (výjimka dána § 709 odst. 1 písm. d) NOZ), případná zlá víra druhého manžela mu v nabytí vlastnického práva nebrání, neboť dobrověrný manžel věc nabývá do svého výlučného vlastnictví, a zvažuje se tak pouze jeho dobrá víra. Pokud však dobrověrný manžel jedná mimo režim těchto výjimek, mělo by dojít k nabytí vlastnického práva do společného jmění manželů, tím pádem by z toho právního jednání těžil nejen on sám, ale též nedobrověrný manžel, což je v rozporu se zásadou, že nikdo nemůže těžit ze své vlastní nepoctivosti (*nemo turpitudine suam allegare potest*) obsaženou v § 6 odst. 2 NOZ. Skutkové podstaty nabývání od neoprávněného vyžadují dobrou víru, je-li však jeden z manželů *mala fide*, není tato podmínka splněna. Zaujetí opačného řešení by navíc odporovalo principu rovnosti. Není-li totiž zlověrný nabyvatel chráněn v případech, kdy věc nabývá samostatně, neměla by být poskytnuta ochrana ani v případech, kdy je některý z manželů *mala fide*. Absenci dobré víry totiž nemůže vykompenzovat existence manželského svazku (resp. společného jmění manželů) mezi poctivým a nepoctivým manželem.[\[9\]](#) Klausule nabývání od neoprávněného navíc požadují dobrou víru nabyvatele, tedy osoby/osob, kterým by věc měla připadnout do vlastnictví, resp. do společného jmění manželů (což jsou oba manželé), nikoliv jednající osoby.[\[10\]](#)

V české judikatorní praxi se navíc ustálil názor, podle něhož se pro vydržení vlastnického práva vyžaduje dobrověrné postavení obou manželů.[\[11\]](#) Tento závěr lze podle mého názoru aplikovat rovněž posouzení splnění požadavku dobré víry v případě nabývání od neoprávněného. Bude-li proto být jeden z manželů ve zlé víře v okamžiku, kdy nastane skutečnost, pro niž bezprostředně dochází k nabytí vlastnického práva u nabyvatelů (zpravidla účinností smlouvy), nedojde k nabytí od neoprávněného, neboť se oba manželé usilující o vznik společného práva nenacházeli v dobrověrném postavení (byť třeba právní jednání s převodcem činil pouze jeden z nich). Na tomto závěru zřejmě nic nemění ani skutečnost, že kontrahovat s neoprávněným bude pouze dobrověrný manžel, přičemž druhý z manželů o uzavřené smlouvě nebude vědět, objektivně ale nebude v době posuzování dobré víry v dobrověrném postavení (např. protože věděl či měl a mohl vědět o odcizení převáděné věci). V konečném důsledku by totiž výhodu ve formě vzniku vlastnického práva získali oba manželé společně. Proto je-li být jeden z manželů ve zlé víře, není splněna podmínka dobrověrnosti nabyvatele, a není tak možné aplikovat nabytí od neoprávněného.

JUDr. Lukáš Dořičák,
advokát

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 910 058 058
e-mail: office@arws.cz

[1] MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, Filip et al. Občanský zákoník - velký komentář, svazek I..., s. 144.

[2] Po odečtení úplaty poskytnuté nedobrověrným nabyvatelem.

[3] Ohledně posouzení ekvivalence úplatnosti srov. kapitulu 3.2 této práce.

[4] TÉGL, Petr. Dobrá víra v občanském právu. Praha, 2008. Doktorská disertační práce. Univerzita Karlova. Právnická fakulta, s. 132.

[5] ROUČEK, František. In ROUČEK, František et al. Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému..., s. 320.

[6] K obdobnému závěru dospívá taktéž Sedláček. SEDLÁČEK, Jaromír. Vlastnické právo. Reprint původního vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2012, s. 163.

[7] PSUTKA, Jindřich. In HRUŠÁKOVÁ, Milana. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. s. 158.

[8] MELZER, Filip, TÉGL, Petr. In MELZER, Filip et al. Občanský zákoník - velký komentář, svazek I..., s. 144.

[9] TÉGL, Petr. Dobrá víra v občanském právu..., s. 134.

[10] Srov. formulaci § 1109 NOZ: „Vlastníkem věci se stane ten, kdo získal věc, která není zapsána ve veřejném seznamu, a byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění druhé strany vlastnické právo převést na základě řádného titulu (...)“ Vlastníkem (resp. nabyvatelem) tedy bude tatáž osoba, která získal věc a splnila další podmínky, pokud byla v dobré víře. Dobrá víra se tak zvažuje u nabyvatele (budoucího vlastníka), jímž jsou oba manželé.

[11] Srov. Rozsudek NS ze dne 31. října. 1996, sp. zn. 3 Cdon 231/96 či NS ze dne 25. února 2004,

sp. zn. 22 Cdo 2152/2003. Souhlasím s názorem, že na těchto závěrech nic nemění ani znění § 709 odst. 1 NOZ, který jako součást společného jmění označuje vše, čeho nabyl jeden z manželů či čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství s výhradou tam uvedených výjimek (příčemž vydržení mezi ně nezařazuje). MELZER, Filip, TĚGL, Petr. In MELZER, Filip et al. Občanský zákoník - velký komentář, svazek I..., s. 144.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)